

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (НАУКОВО- ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітні програми Міжнародні економічні відносини,

Міжнародна та європейська економічна інтеграція

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

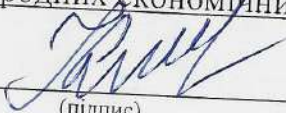
“28” серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

(підпис)

Надія КАЗАКОВА

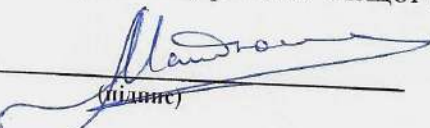
Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Владислав ГОНЧАРЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна та європейська економічна інтеграція» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

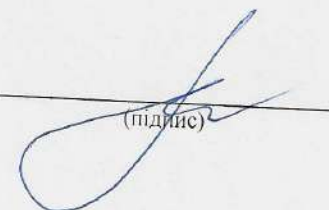

(підпис)

Ігор МАТЮШЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) ПРАКТИКИ складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини;

освітні програми Міжнародні економічні відносини, Міжнародна та європейська економічна інтеграція

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців з вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

Переддипломна практика студентів (як різновид виробничої практики) є завершальним етапом навчання, що проводиться на випускному курсі з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними фахових компетентностей (знань, практичних умінь та навичок), набуття професійного досвіду та формування готовності до самостійної трудової діяльності, а також збирання матеріалів для виконання дипломної роботи.

1. Опис ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

1.1. Мета ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

Мета практики – набуття студентами професійних компетентностей для подальшого використання їх у реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності..

1.2. Основні завдання ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини .

ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

ФК6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і аналізі їхнього впливу на економічний розвиток країн.

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Зокрема:

- ✓ закріплення базових професійних знань, умінь і навиків за фахом «Міжнародні економічні відносини» за допомогою виконання, окремих професійних функцій фахівця з зовнішньоекономічної діяльності конкретної організації, підприємства або їх функціональних підрозділів; роботи в органах і установах Міністерства закордонних справ, апараті Верховної ради України, у державних структурах та установах (держадміністрації, міжнародні відділи відповідних міністерств тощо) та у приватних структурах, які проводять діяльність у галузі міжнародних економічних відносин (міжнародні відділи фірм, експертних груп тощо) та в міжнародних консультативних організаціях економічного профілю;
- ✓ використання отриманих в результаті навчання за фахом «міжнародні економічні відносини» знань в ході переддипломної практики в межах організаційної структури (бази переддипломної практики);

- ✓ розробка матеріалів з організації певного напрямку діяльності, в якому зацікавлена організація, що надає базу практики;
- ✓ детальне ознайомлення з діяльністю, наприклад, менеджера з зовнішньоекономічної діяльності безпосередньо на робочому місці, отримання додаткових навиків роботи в галузі проектування та організації зовнішньоекономічної діяльності, кадрового діловодства, використання інформаційних технологій, ефективності використання ресурсів, дослідження фінансових рис, вироблення ринкових стратегій та ін.;
- ✓ збір матеріалів щодо організаційно-правової форми організації, її структури і форм управління зовнішньоекономічної діяльності, організації діловодства, бухгалтерського обліку і аналізу типу ринків і конкуренції;
- ✓ збір фактичного та/або аналітичного матеріалу для підготовки і написання дипломної роботи.

1.3. Характеристика ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики:

Кількість кредитів: 5 Загальна кількість годин: 150

Обов'язковий модуль. Семестр: 2 Вид контролю: залік

1.4. Заплановані результати практики (рівень знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти на кожному етапі практики)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

ПРН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

ПРН10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

ПРН12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

ПРН13. Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.

ПРН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

2. Зміст та організація проведення ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

На початку практики студенти повинні пройти інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів. На студентів, які проходять практику на підприємстві, поширюється законодавство про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

Студенти, проходячи практику, зобов'язані: - до початку практики пройти інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки; - до початку практики одержати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; - своєчасно прибути на базу практики; - у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики та вказівками її керівників; - вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку; - нести відповідальність за виконану роботу; - своєчасно виконати програму практики та подати звіт у повному обсязі керівнику практики від кафедри.

Залежно від бази практики студент під час проходження переддипломної практики:

- вивчає законодавчі і нормативно-правові документи, що встановлюють правовий статус та регламентують діяльність підприємства/організації та її підрозділів;
- вивчає організаційно-функціональну структуру підприємства/організації;
- знайомиться з системами забезпечення управлінської роботи на підприємстві (інформаційною, аналітичною, організаційно-методичною, інформаційно-технічною);
- знайомиться з товарами та послугами (їх характеристиками), що виробляє/експортує/імпортує/надає база практики;
- вивчає конкурентне оточення підприємства/організації;
- вивчає всі форми зовнішньоекономічної діяльності підприємства/організації;
- вивчає організацію проведення зовнішньоекономічних операцій;
- аналізує ефективність зовнішньоторговельних операцій або інших форм міжнародної економічної діяльності;
- аналізує ефективність роботи відділу зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- виявляє неефективні бізнес-процеси на підприємстві та з'ясовує можливості їх реінжинірингу, надає відповідні рекомендації;
- знайомиться з системою проведення ділового листування та організації зустрічей з іноземними контрагентами/партнерами;
- приймає участь в підготовці та організації комунікативних заходів;
- залучається до перекладацької діяльності підприємства/організації;
- залучається до організації та проведення ділових зустрічей, нарад;
- залучається до ведення ділового листування, систематизація документації структурного підрозділу тощо;
- збирає фактичні та/або аналітичні матеріали для підготовки і написання дипломної роботи.

Для організації та проходження практики студентами заочної форми навчання можуть використовуватися ресурси системи дистанційного навчання.

3. Вимоги до баз ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

Підприємства, установи, організації, які залучаються для проведення практики студентів, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальності «Міжнародні економічні відносини»;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів. До керівництва практикою студентів від бази практики залучаються фахівці зі стажем роботи не менш ніж три роки;

- надання студентам на час практики робочих місць;
- надання студентам права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики.

4. Вимоги до звіту про ПЕРЕДДИПЛОМНУ (науково-виробничу) практику

В процесі проходження практики студент веде Щоденник практики, в якому щодня зазначає свою діяльність. Після закінчення практики заповнений щоденник разом із звітом у встановлений термін подається на кафедру керівнику практики, який переглядає його та складає відгук. У разі відсутності щоденника переддипломна практика не оцінюється (**виключення** – для студентів заочної форми навчання, які проходять практику на випусковій кафедрі).

Загальна форма звітності студента за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосереднім керівником від бази практики.

Звіт має містити: відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

Детальні вимоги для підготовки та захисту звітної документації наведені у посібниках:

1. Григорова-Беренда Л.І. *Переддипломна практика: дистанційний курс*. // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. Режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1656>
2. Григорова-Беренда Л.І., Касьян С.А. *Переддипломна (науково - виробнича) практика: програма та методичні рекомендації до виконання (для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини»; другий (магістерський) рівень вищої освіти)*. — Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017 — 24 с.
3. *Переддипломна (науково-виробнича) практика : програма та методичні рекомендації до виконання [для студентів заочної форми навчання спеціальності «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти]* / Укл. : Л. І. Григорова- Беренда, О. А. Довгаль, С. А. Касьян. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. — 14 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12519>
4. Григорова-Беренда Л.І. *Програма та методичні рекомендації до переддипломної практики (2-ге видання, перероблене і доповнене)*. — Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012 — 24 с. (<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/9510>)

5. Підведення підсумків ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

Після завершення терміну практики студенти звітують про виконання програми та завдань. Форма звітності студента за практику - це подання звіту, підписаного й оціненого керівником бази практики в друкованому або в електронному вигляді в системі дистанційного навчання Університету.

Звіт разом з іншими документами (щоденник практики, характеристика та ін.), подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та завдань, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлюються робочою програмою практики та методичними рекомендаціями кафедри міжнародних економічних відносин.

Звіт захищається студентом на звітній конференції у комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії можуть входити: факультетський керівник практики, керівники від кафедри, керівники від бази практики (у разі можливості) та інші.

Комісія здійснює оцінювання результатів практики студентів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики.

Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених цією програмою практики.

Студента, який не виконав програму практики, відраховують з Університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики розглядаються на засіданнях вчених рад факультетів.

За результатами практики факультетський керівник практики надає звіт завідувачу виробничої практики Навчального центру практичної підготовки і працевлаштування Управління якості освіти у строк, установлений наказом проректора з науково-педагогічної роботи.

6. Критерії оцінювання результатів ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (науково-виробничої) практики

Захист звіту з переддипломної практики студентів оцінюється за наступними критеріями:

90 – 100 балів (відмінне виконання завдань практики та наявність позитивних відгуків) — студент логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, звіт та щоденник представив вчасно, всі питання в звіті розкриті повністю, звіт захистив без зауважень, характеристика від керівників практики відмінна, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

80 – 89 балів (виконання завдань практики вище середнього рівня та наявність позитивних відгуків) — студент аргументовано викладає матеріал; має практичні навички, звіт та щоденник представив вчасно, виконав всі завдання, але мають місце незначні похибки і зауваження, звіт захистив дуже добре, характеристика практиканта від керівників практики позитивна.

70 – 79 балів (в цілому вірно виконання завдань практики з певною кількістю суттєвих недоліків) — студент звіт та щоденник представив з запізненням, в звіті розкрито більшість питань, завдання виконав, але з окремими помилками і недоліками, оформив і захистив звіт на гідному рівні, характеристику одержав позитивну.

60 – 69 балів (непогано виконано завдання практики, але зі значною кількістю недоліків, відгуки на практику містять низку зауважень) — студент звіт та щоденник представив з запізненням, відповіді на запитання практичного характеру виявляють неточності у знаннях, більшість завдань в звіті не розкрито, виконання завдань носить формальний характер, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту студент невпевнений у відповідях, характеристика від керівників практики в цілому задовільна.

50 – 59 балів (виконання завдань практики задовольняє мінімальним критеріям, відгуки на практику містять значну кількість зауважень) — студент непереконливо відповідає, звіт та щоденник представив з запізненням, додаткові питання викликають невпевненість, всі завдання виконано формально, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту невпевнений у відповідях, не має твердих знань, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, характеристика від керівників практики задовільна.

1 – 49 балів (виконання практики не відповідає вимогам програми, відгуки від керівників на практику студента негативні) — студент не представив звіт та щоденник або представив звіт та щоденник з запізненням та не відповідає на питання щодо бази практики, майже не орієнтується в звіті, практичні навички не сформовані, відгуки керівників про проходження практики негативні.

7. Методи контролю та схема нарахування балів

Під час оцінювання звіту з практики обов'язково враховується оцінка - характеристика керівника від бази практики (до 50 балів), вчасність представлення до захисту звітної документації, охайність її оформлення та повнота й правильність виконання завдань (до 40 балів), вміння презентувати та захистити свої практичні надбання (до 10 балів).

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види діяльності протягом практики	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

1. Закон України «Про вищу освіту» – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
3. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, введено в дію наказом ректора № 0201-1/243 від 23.05.2016 р. (зі змінами в новій редакції: наказ ректора від 0202-1/155 від 21.04.2017 р.) - Режим доступу: http://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/files_pol
4. Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, введено в дію наказом ректора №0202-1/145а від 04.04.2018 року. Режим доступу: http://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/files_pol
5. Григорова-Беренда Л.І. **Переддипломна практика: дистанційний курс.** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. Режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1656>
6. Григорова-Беренда Л.І. Програма та методичні рекомендації до переддипломної практики (2-ге вид., перероб. і доповнене) для студентів 5 курсу спеціальності 7-8.03020301 «міжнародні економічні відносини» (освітньо-кваліфікаційні рівні – магістр, спеціаліст). – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. – 24 с. Режим доступу: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/9510>
7. Григорова-Беренда Л.І., Касьян С.А. Переддипломна (науково - виробнича) практика: програма та методичні рекомендації до виконання (для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти). — Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017 — 31 с.
8. Переддипломна (науково-виробнича) практика : програма та методичні рекомендації до виконання [для студентів заочної форми навчання спеціальності «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти] / Укл. : Л. І. Григорова- Беренда, О. А. Довгаль, С. А. Касьян. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 14 с. Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12519>

9. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме: практика проходить в імітаційній формі дистанційно на платформі Moodle (<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1656>) з використанням Zoom-конференцій.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість захистити звіт в комісії на платформі Zoom та скласти **залік** з обов'язковим використанням **платформи Moodle** в дистанційному курсі «**Переддипломна практика**» (режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1656>), в який надсилаються звітні документи з практики.